

DEN NORSKE VETERINÆRFORENING

The Norwegian Veterinary Association

Høringsinstansene ved forslag til endring av
dyrehelsepersonelloven

246/06/0.100/HH/HPB/-
Oslo 7. mars 2006

VEDRØRENDE FORSLAG TIL ENDRING AV DYREHELSEPERSONELLOVEN

Landbruks- og matdepartementet (LMD) har i brev av 15. februar 2006 (ref 200600143) sendt på høring forslag til endring av dyrehelsepersonelloven hvor formålet med lovendringen er at ansvaret for veterinærdekning og veterinærvakt i alle deler av landet overføres fra staten til kommunene.

Den norske veterinærforening (DNV) har ikke noe prinsipielt i mot at kommunene skal sørge for at man har en tilfredsstillende veterinærdekning og en velfungerende vaktordning. Men det må forutsettes at lovgiver på forhånd har avklart grunnlaget for ansvarsoverføringen:

1. **Hva ansvaret omfatter**
2. **Hvilke økonomiske rammer kommunene har å forholde seg til**

Dette er nødvendig av hensyn til forutsigbarhet for kommunene. Det er også nødvendig for å sørge for en rettferdig fordeling av rettigheter og plikter og et likeverdig tilbud og tilgjengelighet for den som trenger disse tjenestene. Dersom lovgiver ikke klargjør hvilket ansvar kommunene har og hvilket nivå og kvalitet tjenesten skal ha, vil dette innebære en forskjellsbehandling av landets innbyggere og vilkårene for næringsutøvelse og dessuten vil det kunne komme i konflikt med konkurransmessige prinsipper (konkurranselovgivningen).

Dersom kommunene får ansvaret for veterinærdekning og beredskap må det fortsatt forutsettes at det overordnede ansvaret for ivaretagelse av veterinærtjenester og beredskap mot smittsomme dyresykdommer påhviler staten. Dette bør fortrinnsvis fremgå av lovteksten, men kan alternativt klargjøres i forarbeidene til loven.

DNV kan ikke se at lovforslaget tilfredsstillende disse kriteriene og er kritisk til forslaget slik det presenteres i høringsnotatet fordi:

- Det foreslås at kommunene selv skal definere hva som er tilfredsstillende veterinærdekning og vaktordning. Staten unnlater med dette å stille krav om et enhetlig veterinært tilbud i alle deler av landet. Dette vil kunne føre til svært ulik prioritering av veterinært tilbudet mellom kommuner. Det er derfor usikkert om den foreslåtte omorganiseringen sikrer husdyrnæringsens og dyreeiernes framtidige behov for veterinærtjenester i hele landet.
- Det økonomiske grunnlaget for å sikre framtidig veterinærdekning i hele landet er ikke utredet.

- Det er uklart hvordan statens ansvar for beredskap mot alvorlige smittsomme dyresykdommer fortsatt skal ivaretas på en tillitvekkende måte. En beredskap som er nødvendig for troverdigheten til norsk husdyrproduksjon.

Ingen garanti for en forsvarlig veterinærdekning

I høringsnotatet står det at:

" det vil være opp til kommunene å vurdere hva som er tilfredsstillende tilgang på veterinærtjenester" ,

og:

" kommunene vil i prinsippet stå fritt til å vurdere hvilket nivå de mener er tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell" .

Staten unnlater med dette å stille krav om et enhetlig veterinærtilbud i alle deler av landet. At kommunene med lokalkunnskap om kommunikasjonsforhold og dyrehold har forutsetninger for å finne hensiktsmessige løsninger for veterinærbetjeningen er riktig. Men det må være et nasjonalt anliggende å definere nivået på hva som er tilfredsstillende veterinærtjenester ut fra befolkningens behov og også for å ivareta dyrevernmessige forhold. Uten statens overordnede ansvar for et forsvarlig veterinærtilbud i hele landet, vil det vil oppstå usikkerhet om veterinærtilbudet til husdyrnæringen og dyreeiere forøvrig i den enkelte kommunen blir fullfinansiert av staten i fremtiden.

Det foreslås ikke kompensasjon for den tidligere distriktsveterinærordningen

Fram til 2004 bidro staten med omlag 20 mill. kroner gjennom distriktsveterinærordningen for å sikre veterinærtilbud i alle deler av landet. Da distriktsveterinærordningen opphørte ved opprettelsen av Mattilsynet, ble de statlige midlene overført fra distriktene til Mattilsynets forvaltningsoppgaver. Nedleggning av distriktsveterinærstillingene førte til at veterinærtilbudet mange steder ble sterkt svekket. Dette forholdet er ikke nevnt i det foreliggende høringsnotatet, og det er ikke foreslått fullverdig økonomisk kompensasjon for midlene som ble omfordelt i forbindelse med avvikling av distriktsveterinærordningen.

Forslaget gir ingen garanti for at staten dekker kommunenes utgifter

Slik forslaget fremmes gis det ingen garanti for at overføringene fra staten vil dekke det kommunene anser som et tilfredsstillende veterinærtilbud i fremtiden. Enkelte kommuner har selv bidratt til å sikre veterinærbetjening ved å opprette kommuneveterinærstillinger eller gi driftsstøtte til veterinærer i klinisk praksis. Det finnes imidlertid ingen oversikt over hvilke kommuner som i dag yter støtte til veterinærdekning og hvor mye som ytes på landsbasis.

I høringsnotatet gis det svært vage eller ingen kriterier for hva som skal legges til grunn for at kommunene skal få overført statlige midler. Før dette foreligger kan det virke umulig for den enkelte kommune å vurdere om det vil følge tilstrekkelig midler med ansvarsoverføringen. Det virker derfor som et paradoks at det i høringsnotatet foreslås at kommunene selv skal definere hva som er tilfredsstillende veterinærtilbud mens det er staten som til sist setter kriteriene og rammer for økonomisk overføring til kommunene.

Kostnadsbehovet skal utredes i ettertid.

Verken LMD eller kommunene (KS) har oversikt over hvilke kommuner som har behov for økonomiske støtteordning for å sikre veterinærtilbudet. I rapporten fra det departementalt nedsatte utvalget som foreslår å overføre ansvaret for veterinærtjenester til kommunene (Sagelvmoutvalget), er det ikke foretatt økonomisk konsekvensutredning forbundet med ansvarsoverføringen. Derimot foreslås det at utredning av de økonomiske konsekvensene skal utsettes til behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen. Det vil medføre at ansvarsoverføringen kan bli vedtatt før det er klart om det følger tilstrekkelig midler med kommunaliseringen av ansvaret.

Grunnlaget for veterinærvakt og organisering av vekten

Det legges også opp til at kommunene skal bestemme hva som er tilfredsstillende vaktberedskap. Det er derfor usikkert om ansvarsoverføringen ivaretar at det fortsatt skal være en enhetlig, landsdekkende ordning dimensjonert slik at alvorlig syke og skadde dyr sikres hjelp utenom ordinær arbeidstid og at førstelinjeberedskapen mot alvorlige smittsomme dyresykdommer og alvorlige dyrevernssaker opprettholdes.

Høsten 2005 ble det etter pålegg fra Stortinget gjennomført en utredning om vaktordningen hvor kommunene (KS), brukerorganisasjonene, Mattilsynet og DNV deltok (Hagenutvalget). På grunnlag av utredningen ble det forhandlet fram en vaktavtale som sikrer en forsvarlig vaktordning og ivaretok statens behov for førstelinjeberedskap. Et enstemmig utredningsutvalg tilrådte at de samme organisasjonene som deltok i de regionale utredningene, blir involvert videre ved vurdering av beredskapsbehov og bemanning. Dette utredningsarbeidet er ikke nevnt i det hele tatt i høringsnotatet.

Beredskap mot alvorlige smittsomme sykdommer og dyrevern

I tillegg til hjelp til akutt syke og skadde dyr er veterinærvakten nødvendig for at staten skal opprettholde en tilfredsstillende beredskap mot alvorlig smittsomme dyresykdommer og dermed ivareta internasjonale forpliktelser gjennom EØS-avtalen (St.prp. 54 (1999-2000)). Dette er enda viktigere nå etter at Mattilsynet har avskaffet sin veterinære beredskapsvakt. I gjeldende avtale er dette ivaretatt ved at vakthavende veterinær skal være beredt til å påta seg frivillige og pålagte offentlige oppgaver. Dette er ikke fulgt opp i endringsforslaget.

Å la det være opp til hver enkelt kommune å definere beredskapsnivået er en ansvarsfraskrivelse fra staten sin side. Dette er av nasjonal betydning, og det er absolutt avgjørende at det finnes en velfungerende, landsdekkende klinisk vakt for norsk husdyrbruks omdømme og troverdighet.

Forhandlingsrett om organisering og godtgjøring

Eksisterende lov fastslår at det skal forhandles med DNV om organisering av og godtgjøring for veterinærvakt. I høringsnotatet foreslås det at forhandlingsretten fjernes og at kommunene skal stå fritt til å velge hvordan vaktordningen skal organiseres. Blant annet foreslås det at vaktordningen settes ut på anbud. Dette vil medføre uklare og uoversiktlige ansvarsforhold. Det er høyst overraskende at sittende regjering foreslår å avskaffe en forhandlingsordning som er en garanti for en likeverdig veterinærberedskap i hele landet.

DNV vil derfor på det sterkeste advare mot en ordning hvor partene ikke forhandler fram en sentral avtale om veterinærvakten som sikrer en enhetlig vakt i hele landet. Uten en slik avtale er det fare svært uforutsigbare forhold rundt vakten med resultat av sviktende rekruttering av veterinærer til distriktene. Noe som igjen vil føre til at utkantkommuner vil måtte betale mer for veterinærtjeneste og vakt enn sentrale kommuner.

Det er også sikkert at veterinærer vil oppleve det som svært urimelig dersom en mister forhandlingsretten over en såpass viktig del av jobben som å delta i vakter utenom ordinær arbeidstid. Veterinærer har til all tid påtatt seg et stort ansvar og tung vaktbelastning (45 % av vaktene var i 2001 tredelt, todelt eller udelt). Viljen til å påta seg vaktansvar som "blir tredd nedover hodet på en" vil ikke være stor. Det skal også bemerkes at over 50 % av yrkesaktive veterinærer er kvinner, og andelen vil stige raskt de kommende årene. Kvinner vil erfaringsmessig ønske arbeid med ordnete arbeidsforhold og arbeidstider, og uordnete og uforutsigbare arbeidsforhold vil klart svekke rekrutteringen til distriktene.

DNV har aldri hatt vetorett

I høringsutkastet påstås det at forhandlingsretten har gitt DNV nærmest vetorett. Dette er direkte galt. Forhandlingene har vært ført på grunnlag av to likeverdige parter, og ordningen har gitt full oppslutning om vaktordningen. Kun en gang i veterinærvaktens historie har det oppstått kaos rundt veterinærvakten. Det var i januar 2005 da LMD ville etablere en vaktordning som ikke var basert på en fremforhandlet vaktavtale.

Nemndløsning

Mye av støyen rundt veterinærvakten de siste årene skyldes at det ikke har vært en tvisteløsningsordning når partene har hatt vanskelig for å komme til enighet i forhandlinger. Fordi dette ligger utenfor arbeidstvistloven i kommunen er det hensiktsmessig å lovfeste en nemndløsning slik Sp, V og KrF foreslo ved innføring av den nye dyrehelsepersonelloven i 2001.

TIL LOVENDRINGSFORSLAGET

Lovendringsforslaget velter hele ansvaret for dyrehelsetjenester i landet og ansvaret for organisering og finansiering av en landsdekkende klinisk veterinærvakt over på kommunene uten at det går fram at staten har det endelige økonomiske ansvaret. Den foreslåtte lovendringen er svært ullen og setter ikke krav til hva som menes med tilfredsstillende veterinærtilbud og medfører således usikkerhet om at det blir et forsvarlig veterinærtilbud og vaktordning i hele landet.

Videre underslår staten at veterinærvakten, som den eneste veterinære beredskapsordningen, er nødvendig for at Norge skal ivareta internasjonale forpliktelser om beredskap mot alvorlige smittsomme dyresykdommer og alvorlige dyrevernsaker, noe som er helt avgjørende for troverdigheten til norsk husdyrproduksjon.

Dersom kommunene skal overta det administrative og økonomiske ansvaret for veterinærbetjening og vakt, må det derfor stilles langt klarere krav i lovs og forskrifts form til nivået på veterinærtjenestene slik at det blir et enhetlig tilbud i hele landet. Klarere definerte krav vil også i langt større grad sikre at tilstrekkelig økonomiske midler overføres til kommunene.

DNV vil derfor foreslå følgende endring av det fremlagte lovforslaget:

§ 1. Lovens formål

2. ledd skal lyde:

Staten har det overordnede ansvaret for å sikre en landsdekkende dyrehelsetjeneste.

§ 3. Lovens virkeområde

Ny § 3a skal lyde

Kommunen har ansvar for å sørge for nødvendig tilgang på dyrehelsepersonell i kommunen. Kommunen kan bidra til nødvendig tilgang på dyrehelsepersonell ved å ansette personell i kommunale stillinger eller gi driftsstøtte til veterinærer i kommunen.

Kommunen har ansvar for å etablere klinisk vakt for dyrehelsepersonell i kommunen. Vakt deltakelse baseres på frivillighet, og kommunen inngår avtale med yrkesorganisasjonene etter forhandlinger om organisering og gjennomføring av vaktene samt om godtgjøring for deltakelse.

Det opprettes en nemnd for å håndtere situasjoner hvor det ikke oppnås enighet ved forhandlinger om vilkår for deltakelse i vakt og ved beordring til offentlig tjeneste.

Departementet kan gi nærmere forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen.

Med hilsen
Den norske veterinærforening

Halvor Hektoen

President